Destan Dönemi Türk Edebiyatı

1. Manzum, mensur veya manzum-mensur formda yapılandırılabilen ve kaynağı İslamiyet öncesine kadar uzanan - - - -; bir milletin bütün varlığını, elemlerini, kederlerini, sevinç ve zaferlerini, kısaca heyecanlarını hareketlendirir, milletlerin millet olma yolundaki çabalarından izler taşır ve bu çabaların hatıraları ile geçmişle gelecek arasındaki zamanı canlı ve taze tutar.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) masallar
B) türküler
C) destanlar
D) savlar
E) şarkılar

2. Bilindiği üzere İslamiyet'ten önceki Türk hayatında idare eden sınıfla idare edilen boy, il, ulus veya bodun arasında duygu, düşünce, ülkü, kısaca ifade etmek icap ederse hayat ve kâinat anlayışı bakımından büyük bir fark yoktu. Aynı müşterek sade dilde ozanlar tarafından kopuz denen sazlarla terennüm edilen aşk ve tabiat şiiri - - - - ile büyük hadiselerin (savaş, göç vb.) hikâyesi olan - - - - veya matem münasebetiyle yakılan - - - - ürünleri totemizm, Şamanizm ve Budizm gibi inanç veya dinlerin manevi havası içinde bütün Türklerin estetik heyecanlarına tercüman oluyordu.

Bu parçadaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilen sözcükler getirilmelidir?

A) koşuk-destan-sagu
B) destan-efsane-mit
C) sagu-mit-koşuk
D) koşma-destan-ağıt
E) koşuk-tarih-sav

3. **İslamiyet'in kabulünden önceki Türk edebiyatıyla ilgili aşağıdakilerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

A) Sığır, şölen ve yuğ törenleri şiirlerin söylenmesine zemin hazırlamıştır.
B) Mitler ve tarihî hadiseler, metinlerin şekillenmesine kaynaklık etmiştir.
C) Budizmin ve Maniheizm'in etkisi görülür.
D) Kahramanlık teması sıklıkla işlenmiştir.
E) Yerlilik ön planda olup tercüme eser yoktur.

4. Bu destan, MÖ 330-327 yılları arasında Türk illerinde hakanlık eden kahramanının hayatı ve faaliyetleri etrafında teşekkül etmiştir. Anlatıya göre Büyük İskender'in, Semerkant'ı geçip Batı Türkistan'ı istilaya başladığı sırada Balasagun yakınında kendi adı ile anılan bir kale yaptırmış ve İskender'e karşı bir mücadele vermiştir.

Bu parçada hakkında bilgi verilen destan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Oğuz Kağan
B) Ergenekon
C) Bozkurt
D) Şu
E) Türeyiş

5. Erdi aşın taturgan
Yavlak yagığ katargan
Boynın tutup kadhırgan
Bastı ölüm agtaru

(O; yemeğini tattırıcı, yavuz düşmanı döndürücü ve tutup boynunu eğdirici idi. Ölüm onu basarak yendi.)

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Konu bakımından liriktir.
B) Soyutlamaya başvurulmuştur.
C) Kahramanlık ve ölüm kavramları vurgulanmıştır.
D) 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.
E) Redif kullanılmıştır.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

A) Orhun Abideleri ile ilgili en eski bahis 13. yüzyılda Cüveynî tarafından yazılan Târîh-i Cihangüşâ'dır.
B) Türkiye'de Köktürk Yazıtları'nı ilk tanıtan bilim adamı Necip Âsım'dır.
C) Orhun Abideleri'nin harf sisteminin çözülmesinde yazıtlarda bulunan Çince metinler önemli birer ipucu olmuştur.
D) Yazıtların harf sisteminin tam çözümü Reşit Rahmeti Arat tarafından 1893 yılında gerçekleştirilmiştir.
E) Köktürk alfabesi 38 harften oluşur. Bunlardan 4'ü ünlü, 31'i ünsüz, 3'ü çift ünsüz sesler için kullanılır.

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

7. Koşnı konum agışka
Kılgıl anğar agırlık
Artut alıp anungıl
Edgü tavar ogurluk

(Konuya, komşuya ve hısmına iyilik et, onları ağırla. Armağan alıp güzel, uğurlu mallar hazırla.)

Bu dörtlükle ilgili,

I. Nasihat içermektedir.
II. Kafiye örgüsü abcb şeklindedir.
III. Dizelerdeki hece sayılarının eşitliğine dayalı bir şiir ölçüsü kullanılmıştır.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı yapılmıştır?

A) İslamiyet öncesinde kullanılan temalar İslamiyet sonrasında değişmiştir.
B) İslamiyet'ten önce hece ölçüsü kullanılırken İslamiyet sonrasında aruz ölçüsü de kullanılmaya başlanmıştır.
C) İslamiyet öncesindeki dile öz Türkçe sözcükler hâkimken İslamiyet sonrasında Arapça ve Farsça ifadeler dile dâhil olmuştur.
D) İslamiyet öncesi edebiyatta sagunun yerini İslamiyet sonrasında ağıt ve mersiye almıştır.
E) İslamiyet'ten önce sadece dörtlük nazım birimi kullanılırken İslamiyet sonrasında beyit nazım birimi de sıklıkla kullanılmıştır.

9. Sanskritçeden VIII. yüzyılda Çinceye, X. yüzyılda ise Çinceden Uygurcaya çevrilen, 10 kitap ve 31 bölümden oluşan bu eser; Budizm felsefesini, Buda'nın menkıbe ve vaazlarını içermektedir.

Bu parçada hakkında bilgi verilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

A) Irg Bitig
B) Sekiz Yükmek
C) Altın Yaruk
D) Maytrisimit
E) Prens Kalyanamkara ve Papamkara Hikâyesi

10. I.
Türlüg çeçek yarıldı
Barçın yadhım kerildi
Uçmak yeri körüldi
Tumlug yana kelgesüz

(Türlü çiçekler açıldı, ipek kumaştan yaygı serildi, cennetin yeri görüldü, kış yine gelecek değildir.)

II.
Eren alpı okuştılar
Kıngır közün bakıştılar
Kamug tolmun tokuştılar
Kılıç kınka küçün sığdı

(Yiğitler çağrıştılar, yan gözle bakıştılar, bütün silahlarla vuruştular, kılıç kına güç sığdı.)

Bu dörtlüklerin ortak özellikleri için,

I. Kafiye örgüsü
II. Tema
III. Kafiye türü
IV. Söz sanatları
V. Hece sayısı

çıkarımlarından hangileri doğrudur?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) III ve V. E) IV ve V.

11. (I) MS VIII. yüzyılda dikilen; Türk adının, Türk milletinin isminin geçtiği ilk Türkçe metin. (II) Türk devlet adamlarından Bilge Kağan, Kültigin ve Tonyukuk'un millete hesap vermesi, milletle hesaplaşması; devlet ve milletin karşılıklı vazifelerine dair bildirge. (III) Türk askerlik sanatının, Türk feragat ve faziletinin, Çinlilerle ve diğer boylarla girişilen mücadelelerin Moğolistan sınırları içindeki büyük vesikası. (IV) Türk edebiyatının ilk şaheseri, Türk sanatının erişilmez eseri, Türk ve Çinli sanatkârların beraberce yükselttiği dört eşsiz abide. (V) Türk yazı dilinin başlangıcını miladın ilk asırlarına çıkartan delil, Türk dilinin en eski sözlüğü…

Bu parçada Göktürk Yazıtları ile ilgili numaralanmış ifadelerden hangisinde yanlışlık vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

